

Väliraportointi 2/2017

Tulevaisuuden maakuntapalvelut

Ympäristöterveydenhuolto

Elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonta sekä alkoholi- hallinto

1. Palvelulupaus

- Hyvää ammattitaitoista, suunnitelmallista, tehokasta, laadukasta, asiakkaiden tavoitettavissa olevaa palvelutoimintaa täyttäen lainsäädännön antamat vaatimukset.
- Asiakas saa yhteyden ympäristöterveydenhuoltoon ja alkoholihallintoon virka-aikana. Yhteydenoton perusteella arvioidaan palvelun tarve ja kiireellisyys, josta määräytyy asian käsittelyaika.
- Tavoitteena on ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia ympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa sekä ehkäistä yhteyskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittavaikutuksia.

2. Asiakkaat

- Maakunnan asukkaat
- Yrittäjät ja yhdistykset (toimijat),
- Kunta ja valtio.
- Palvelukanavina henkilökohtainen tapaaminen toimistolla, tarkastus- ja neuvontakäynnit, puhelin, sähköposti, kirjeet.
- Tulevaisuuden palvelukanavina esim skype-palaverit asiakkaan kanssa, chat?

3. Henkilöstö ja muut resurssit

Nykyinen henkilöstö (HTV):

- Hallinto: 3,75 sihteeriä ja 3,7 esimiestä
- Tarkastajat: 33,5
- (Eläinlääkärit 24) Elintarvikevalvontaa n. 1htv
- alkoholihallinto 2 ylitarkastajaa, 1 sihteeri

- Alkoholivalvontaa, lainsäädännön juridiseen osaamiseen ja tiedottamiseen tarvitaan lisää resurssia.
- Mikäli ympäristöterveydenhuoltoon tulee lisää tehtäviä, tarvitaan lisäresurssia. esim luomuvalvontaan?

Toimipisteet

- Nykyiset toimipisteet riittävät nykyisille ympäristöterveydenhuollon henkilöstölle.
- AVI:sta siirtyvän henkilöstön sijoittuminen kartoitettava hyvissä ajoin, koska eivät mahdu nykyisellään Jyväskylän kaupungilta vuokrattuihin tiloihin.

Tietojärjestelmät

- Omaan työkenttään liittyvät tietojärjestelmät (TerveKuu, Allu, ym) valtakunnallisia.
- Toimivat vaihtelevasti. Ovat riski työnteon tehokkuuden kannalta.
- Järjestelmät kehityksen alla.
- Toiveena parempi, toimivampi, yksinkertaisempi sekä käyttäjäystävällisempi järjestelmä sekä järjestelmien etäkäytön parantaminen.

Kalusto ja laitteet

- Nykyinen kalusto ja laitteistotaso riittävä.
- Mahdollisesti tarvitaan uusi tietoteknisiä laitteita tai nykyisten päivittämistä (esim läppärit, etäkokouslaitteistot).
- Leasing- tai vuokra-auto joidenkin virkatehtävien hoitoon tarpeen esim alkoholivalvonnassa.

Osaaminen:

- Laki- ja viestintäpalveluissa puutteita. Näitä palveluita tarvitaan jatkossa yhä enemmän.
- Häiriötilanteisiin varautuminen tulevaisuudessa, erityisesti talousvesivalvonnan tiimoilta selvitettävä? Onko tarvetta jatkuvaan varallaoloon?
- Muuten henkilöstön osaaminen ja koulutustaso hyvä.
- Yhteisen laatujärjestelmän luominen ja siihen perehdyttäminen. Niin valvonta saadaan yhtenäistettyä
- Yksikön vetäjän tuntemus ympäristöterveydenhuollon toimintaan tulee olla laaja-alainen, johtajan rooli korostuu erityisesti muutosvaiheen yhteydessä

4. Palveluiden järjestäminen ja tuottaminen

Valvontaviranomaisen tehtävät voidaan kiteyttää seuraavasti:

- Tarkastukset (akuutit- ja suunnitelmalliset) sekä
- näytteenotto ja tutkimukset (jälkivalvonta)
- Neuvonta ja ohjaus
- Ilmoitusten tai hakemusten käsittely ja niistä tehtävät mahdolliset päätökset (ennakkovalvonta)

- Lain vastaisesta tai ilmeistä terveyshaittaa aiheuttavasta toiminnasta johtuvien määräysten antaminen tai pakkokeinojen asettaminen.
- Lausuntojen antaminen (esim: ympäristöluvat, kaavat, toisen viranomaisen päätökseen liittyen: HO ja KHO)

Julkisen vallan käyttö

- Ympäristöterveydenhuollon ja alkoholivalvonnan tehtävät sisältävät merkittävää julkisen vallan käyttöä. Lupien ja ilmoitusten käsittelyä, päätöksen tekoa, määräysten ja lausuntojen antamista yms.
- Eri ympäristöterveydenhuollon ja alkoholihallinnon lainsäädännössä määritellyjä tehtäviä, joita ei voi tällä hetkellä ulkoistaa.

Ostopalveluja

- Tällä hetkellä merkittävän osan esim sisäilmatutkimuksista tai –näytteenotosta tekevät ulkopuoliset asiantuntijat.
- Osa viranomaisnäytteenotosta hoidetaan esim vesilaitosten toimesta itse tai ostetaan ulkopuolisilta asiantuntijoilta.
- Ulkopuolisten asiantuntijoiden käytön maksaa asiakas.
- Ulkopuolisille asiantuntijoille on lainsäädännössä asetettu vaatimuksia.
- Laboratoriopalveluita ostetaan elintarvike-, talousvesi- ja uimavesivalvonnassa sekä epidemia- tai epäilytilanteessa, joissa viranomainen maksaa näytteiden tutkimisen.
- Laboratoriolta ostetaan varallaolopalvelua häiriö- ja epidemiatilanteiden näytteiden tutkimuksiin.
- Jos lakimies- ja viestintäpalveluja ei käytettävissä omassa organisaatiossa, joudutaanko ostamaan?

Yhteistyötahoja:

Kunnissa

- Kunnan tekninen toimi, kaavoitus, -ympäristönsuojelu, -rakennusvalvonta, sisäilmatyöryhmät, työterveyshuolto, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, epidemiatyöryhmän jäsenet mm vesilaitoksista.

Valtion viranomaiset ja laitokset:

- Työsuojelu, Tukes, Valvira, Evira, Stuk, THL, MMM, STM, ulosottoviranomaiset, poliisi, verottaja, tullit, nykyiset Avin sosiaalipuolen tarkastajat.

Yksityiset

- Laboratoriot

Maakunnan sisäisiä:

- Pelastuslaitos, sosiaali- ja terveys, maaseutuhallinto, nykyinen Elyn vesiyksikkö.

Maakunnan ylittäviä yhteistyötarpeita:

- Alkoholivalvonnassa ja vesilaitosvalvonnassa maakuntarajojen ylittävä yhteistyö tarpeen.
- Liikkuvat elintarvikehuoneistot ja suuret yleisötapahtumat ylittävät maakuntarajat.
- Valtakunnallisesti toimivat palveluntuottajat.

Palveluntuotantoa Keski-Suomessa:

- Sisäilmatutkimus- ja näytteenottopalveluja tuottavia yrityksiä löytyy Keski-Suomesta.
- Laboratoriopalvelua saatavilla Jyväskylässä.
- Isommilla vesilaitoksilla mahdollisuus ja taitoa ottaa vesinäytteet itse.
- Pienillä vesilaitoksilla, - ja osuuskunnilla ei ole aina ammattitaitoa tai mahdollisuuksia ottaa näytteitä itse.
- Ulkopuolisen (yritys) näytteenottajan palvelut tulevat kohtuuttoman kalliiksi kauempana maakunnan keskuksesta.
- Tulevaisuudessa vesinäytteenotossa ohjataan ja neuvotaan vesilaitoksia ja uimavesitoimijoita omatoimiseen näytteenottoon.

5. Vaikuttavuus

- Tärkeä viranomaispalvelu alueen yrityksille, yhteisöille ja asukkaille sekä yleisesti koko yhteiskunnalle. Ympäristöterveydenhuollon ja alkoholivalvonnan avulla pyritään turvaamaan terveellinen elinympäristö sekä ehkäistä ennalta yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittavaikutuksia.
- Mittarit: tunnettavuus, näkyvyys, asiantuntijuus. Yleisesti hyväksytyjä mittareita ei ole.
- Voidaan mitata asiakaskyselyillä ja palautteilla
- Tavoite: Asiantuntijuuden lisääminen. Isommassa yksikössä erikoistuminen luo mahdollisuuksia asiantuntijuuden lisäämiseen.
- Asiakkaan tavoitteena on saada hyvää, edullista ja laadukasta valvontapalvelua.
- Riskiperusteisella valvonnan kohdentamisella päästään tehokkaaseen resurssin käyttöön sekä viranomaisen, että asiakkaan kannalta. Siellä missä on isot riskit tai asiat huonosti valvotaan enemmän ja siellä missä asiat toimii, vähemmän.

6. Talous

- Kustannukset koostuvat henkilöstömenoista (n 80%), tilavuokrista, ostopalveluista (taloushallinto, ICT yms), matka- ja koulutuskustannuksista yms.
- Terveys-, elintarvike-, tupakka-, ja alkoholivalvonnan kokonaiskustannukset Keski-Suomessa n. 2,5 milj.€.

Talouden pelivaraa?

- Asiakasmaksuja korottamalla tai maksuperusteita muuttamalla, lainsäädännön mahdollistamalla tavalla.

7. Riskit ja mahdollisuudet

- Riski palvelulupauksen toteutumiselle viranhaltijoiden sairastuminen, laajat häiriötilanteet, yhteydenotto väärään tahoon, muutosvaiheen tiedotuksen epäonnistuminen ja yhteystietojen muutokset.
- toimipisteiden liika karsiminen, jolloin tarkastusvälimatkat liiankin pitkät
- koulutuksen vähentäminen, heikentää ammattitaidon ylläpitämistä
- Eri yksiköiden toimintojen yhteensovittamiseen tarvitaan aikaa, tahtoa ja järjestelmällisyyttä, jonka johto hallitsee sekä toteuttaa.
- Ulkopuolisten yhteistyötahojen yhteistyön säilyttäminen.
- Muutosvaiheen johtamisen epäonnistuminen sekä henkilöstön yhteensovittamisen epäonnistuminen.
- Muutosvaihe voidaan kokea myös uhkana.
- Valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon keskusvirastojen tulevaisuus ja ohjauksen taso sekä selkeys, lainsäädännön muutosten soveltamisohjeistaminen puutteellista tällä hetkellä.
- Mahdollinen varallaolo lisää kustannuspaineita.

Mahdollisuuksia

- Erikoistuminen ja asiantuntijuuden parantaminen. Valvonnan yhtenäistäminen. Yhteiset maksut.
- Resurssien oikea kohdistaminen todellisen valvontatarpeen mukaan, yhdessä tekeminen lisääntyy, kenties uusia työtapoja,
- Etätyö